

Mayer Farkas OSB

Jedlik Ányos élete és tudományos kutatásai
(Összefoglaló tanulmány)

Postumus kiadás

Sajtó alá rendezte: Székács István

Bevezetés

Bevezetés

Sokszor hallunk manapság Jedlik Ányosról, de hogy ki is volt valójában, kevésbé tudjuk. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja volt. A tagok halála után valamelyik akadémikus, aki ismerte az elhunyt munkásságát, emlékbeszédet szokott tartani róla. Jedlikről Eötvös Loránd, az akadémia akkori elnöke (ez szokatlan volt) tartotta a megemlékezést. Ő így kezdi Jedlik méltatását:

„Nem tartozott ő a nemzet nagyjai közé, mint a legtöbben, a kikről akadémiánk ünnepélyes ülésein eddig megemlékeztünk, legalább nem abban az értelemben, melyben ezt a jelzöt rendszeren használni szoktuk. Az államférfi, ki egy nemzet sorsát viszontagságok között jóra vezérli, a költő, ki dalával majd vigasztalja, majd önfeláldozó tettekre lelkesíti, a történetíró, ki neki multjáról beszél, és az alkotó művész, ki dicsőségének szobrot emel, mind, mind közelebb állanak a nemzet szívéhez és inkább számíthatnak elismerésére, mint a tudós, ki reá közvetlen befolyást nem gyakorol, kinek hazafiasságát különös tettekben kimutatni legtöbbszörre még alkalma sincs, és a ki, ha búvárkodása közben gyöngyöt talál, még azzal is nem kizárólag csak az ő, hanem az egész világnak szellemi kincsét gazdagítja.”

Ma is találónak érezhetjük Eötvös szavait. A történelem nagyjairól, az írókról és a művészekről sokat tudunk, sokat írnak, beszélnek róluk. A természettudomány művelőit jóval kevésbé ismeri a nagyközönség. A régiekkel még inkább így vagyunk. Jedlik több, mint 200 évvel ezelőtt született (1800), több mint 100 évvel ezelőtt halt meg (1895). És bizony a világ azóta sokat változott. Ha Jedlikről beszélünk, az akkori világot kellene ismernünk. Ezt azonban kevesen ismerik még olyanok is, akik vele foglalkoznak. De még az Eötvöstől idézett tanúk sem ismerték eléggé Jedliket. Hosszú, csaknem 100 éves élete alatt a kortársak elhaltak. Csak olyanoktól szerezhetett adatokat, akik csak utolsó néhány évében ismerték őt. Ezek meg sokszor csak az öreg embert ismerték, annak már gyengülő egészségével. Így inkább az öreget jellemezték, és nem az embert. Ez főleg a régebbi szerzők hibája. Szerencsére, azért azóta többet meg lehetett tudni Jedlikről. Ferenczy Viktor (1894–1943), győri bencés tanár, 701 lapos könyvében alaposan feldolgozta Jedlik meglévő sok kéziratát. Könyve a gimnázium akkori értesítőiben jelent meg. Bár különlenyomat is készült róla, de azért ez nehezen hozzáférhető volt. Most, Jedlik születésének 200 éves évfordulójára újra kiadták. Kapható is a győri Bencés Gimnáziumban. De azóta is van fejlődés Jedlik megismerésében. Ebben a kis írásban ezek felhasználásával szeretném röviden bemutatni Jedlik Ányost.